

Ter inleiding

Met dit eerste nummer van het Volkskundig Bulletin begint de Volkskundecommissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen een eigen tijdschrift. Zij heeft daartoe besloten na het uittreden van haar beide redacteuren uit 'Volkskunde', dat van 1940 tot 1975 haar officieel orgaan is geweest. Reden voor dat uittreden was een reeds langer bestaand verschil van inzicht tussen de vlaamse en de nederlandse leden van de redactie over de aard en strekking van het tijdschrift en dus ook over het redactiebeleid. Uit de inhoud van het 'Volkskundig Bulletin' zal dat verschil moeten blijken.

Wij, de redacteuren en de vaste medewerkers van het nieuwe tijdschrift, hebben lang gearzeld voor we tenslotte besloten tot de naam Volkskundig Bulletin. In de maanden die aan dat besluit voorafgingen, werden tenminste vier andere namen ernstig overwogen: Cultuurhistorisch tijdschrift, Tijdschrift voor cultuurhistorische antropologie, Tijd en ruimte, Verandering en continuïteit. De aarzeling kwam voort uit onbehagen over de term *volkskunde*, de vier hiervoor genoemde namen geven samen ongeveer aan welke inhoud wij aan die term zouden willen geven. Dat wij tenslotte toch de voorkeur gaven aan Volkskundig Bulletin en een nieuwe term als Europese ethnologie, die men in het buitenland ingang tracht te doen vinden, niet in overweging hebben genomen, is omdat wij van het vervangen van de ene term door de andere geen oplossing verwachtten. Als medewerkers aan het Volkskundebureau en het Volksliedarchief beheren wij voor de Volkskundecommissie de erfenis van volkskundigen, hoeveel bezwaren dat soms ook met zich meebrengt.

Het lijkt ons niet nodig om de bezwaren tegen de term *volk* nog eens breed uit te meten. Na alle discussies die er over gevoerd zijn, is iedereen er nu wel van doordrongen dat hij door zijn vaagheid onbruikbaar en door de suggestie van eenheid misleidend is. Wat wij ervan willen behouden is de beperking bij ons onderzoek tot ons eigen land, op zuiver praktische gronden. Het lijkt ons evenmin nodig om het oorspronkelijke uitgangspunt van de volkskunde, de illusie

dat in het verzamelen van traditionele opvattingen en gebruiken de sleutel zou liggen tot de kennis van het verleden, nogmaals aan een kritische beschouwing te onderwerpen. Wanneer wij, in de lijn van de traditie in ons vak, onze aandacht blijven richten op de traditionele elementen in de cultuur, dan spitst die zich toe op hun betekenis in de samenleving, waarbij veranderingen en verschillen in de loop van de tijd en in de verspreiding, zowel ruimtelijk als sociaal, als uitgangspunt voor onderzoek minstens zo belangrijk zijn als continuïteit. Daarmee onderscheiden wij ons niet van zeer veel anderen die op het ogenblik, hetzij onder de vlag van de *europese ethnologie*, hetzij onder die van *volkskunde*, in de volkskunde doende zijn. Wij zijn ons ook bewust dat wij ons nauwelijks onderscheiden van het groeiend aantal historici (literatuur-historici, kunsthistorici, musicologen, landbouwhistorici) en antropologen dat zich bezighoudt met de geschiedenis van het dagelijks leven in onze cultuur. Het is de bedoeling dat het Volkskundig Bulletin hen op de hoogte stelt van het belangrijkste van wat er in de volkskunde gedaan wordt. Wanneer het op de duur tevens als ontmoetingsplaats en als platform zou kunnen dienen voor een aantal mensen die nu nog zitten opgesloten in hun eigen disciplines, methoden en onderzoekstechnieken, dan zouden wij met de oprichting van dit nieuwe tijdschrift meer bereiken dan we het nu, met de middelen en de kracht waarover wij beschikken, als doel kunnen meegeven.

Wie in de afgelopen jaren de bijdragen van de nederlandse redacteuren aan het tijdschrift 'Volkskunde' heeft gevolgd, weet wat hij ongeveer van het 'Volkskundig Bulletin' kan verwachten. De redacteuren en de vaste medewerkers vormen samen de staf van het Volkskundebureau en het Volksliedarchief van de Akademie. Ons dagelijks werk bestaat uit documentatie en onderzoek: schriftelijke en mondelinge enquêtes, archiefonderzoek, literatuuronderzoek. Op grond daarvan zal de lezer op de hoogte worden gesteld van wat er in de volkskunde verschijnt, zowel in boeken als tijdschriften. Die informatie zal worden aangevuld met mededelingen over ons eigen onderzoek en met bijdragen van anderen, in de eerste plaats van de leden van de Volkskundecommissie, maar naar wij hopen ook van onderzoekers buiten onze kring. Vooral van de belangstelling en de medewerking van die laatsten zal afhangen, of wij de beperkte ruimte die ons nu ter beschikking staat en waaraan wij door ons gering getal gebonden zijn, in de toekomst kunnen uitbreiden. Zolang dat niet het geval is, zal het 'Volkskundig Bulletin' op onregelmatige tijden verschijnen, in reeksen van twee tot vier afleveringen van per reeks ongeveer 100 bladzijden, met de mogelijkheid zich per reeks te abonneren.

De lezers van 'Volkskunde' zullen op de binnenkant van het omslag de naam van P.J. Meertens missen. Van 1940 tot 1975 heeft hij daar onafgebroken tussen de redacteuren gestaan, eerst als redactie-secretaris, na het vertrek van Jan de Vries in 1945 als enige, en later als belangrijkste redacteur voor Nederland. Het werpt een schaduw over dit eerste nummer dat hij door zijn plotselinge ziekte, kort nadat wij uit 'Volkskunde' waren getreden, de stap naar het 'Volkskundig Bulletin' niet actief heeft kunnen meemaken. Zijn bespreking van het boek van Leopold Schmidt, die hij vlak voor hij ziek werd heeft geschreven, hadden wij graag geplaatst als de eerste bijdrage van een bijzondere medewerker. Wij plaatsen haar nu om uitdrukking te geven aan ons gevoel dat hij erbij hoort.